

**PASIRUOŠĘ PRIIMTI
„GREEN CHALLENGE“
IŠŠŪKJ!**

**PAMOKŲ IDĖJOS SIEKIANT
EKOLOGIŠKESNĖS EUROPOS**

@EUinmyRegion — #dingdongEU

MOKYTOJŲ RANKOSE – MŪSŲ ATEITIS? KVIETIMAS

ES siekia, jog padedant piliečiams Europa taptų tvariu žemynu.

Jūs, kaip vidurinės mokyklos mokytojai, turite unikalią galimybę

- šviesti jaunąją kartą apie aplinkosaugos problemas bei galimybes ir
- skatinti jaunus žmones pradėti savo kelią ekologiškesnio gyvenimo būdo link.

Norite dalyvauti šioje kampanijoje, tačiau nežinote kaip? Šis priemonių rinkinys gali padėti!

@EUinmyRegion — #dingdongEU

APIE PRIEMONIŲ RINKINĮ

Šis priemonių rinkinys paremtas „DING DONG“ – pasiruošę priimti „Green Challenge“ iššūkį kampanija – ES inicijuota kampanija, kuri skatina jaunos europiečius kurti tvarią ateitį (kampanija vyksta nuo 2020 m. spalio mėn. iki 2021 m. birželio mėn.).

Daugiausia dėmesio skiriama **5 pagrindinėms tvarumo veiklos teminėms sritims**, kurios per ateinančius metus ES ir jos piliečiams turėtų padėti įgyvendinti šią tvarumo iniciatyvą.

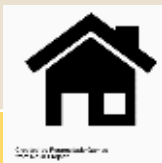
Kuriame **bendradarbiavimo komandas kartu su 15 nuomonės formuotojų**, kurie

- dalyvauja ES vykdomose iniciatyvose, skatinant tvaraus gyvenimo būdo idėjas;
- priėmė „Green Challenge“ iššūkius, skirtus apsaugoti mūsų planetą.

Nuomonės formuotojų patirtį galite sekti [socialiniuose tinkluose](#) arba [„DING DONG“ svetainėje](#).

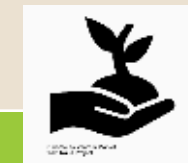
5 TVARUMO VEIKLOS TEMINĒS SRITYS

Būstas /
pastatai

Gamyba /
vartojimas

Gamtos
iļsaugojimas

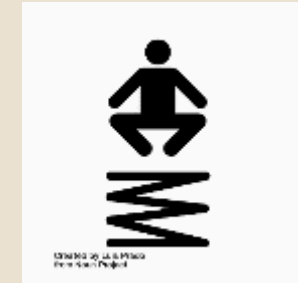

Mobilumas /
kelionēs

Maistas

PASINAUDOKITE „DING DONG“ KAMPANIJA

Šiame priemonių rinkinyje mokytojams pateikiama informacija kaip:

- aptarti **5 tvarumo veiklos temines sritis** su **12–19 metų** mokiniais;
- **skatinti mokinius** domėtis tvarumo idėjomis pasitelkiant **konkrečius vietas ekologinių projektų pavyzdžius**;
- sugalvoti „**Green Challenge**“ **iššūkių idėjų**, kurias mokiniai galėtų vykdyti mokykloje arba už jos ribų;
- rasti naudingų **tvaraus gyvenimo būdo patarimų bei informacijos apie ES veiksmus** siekiant tikslų.

PRIEMONIŲ RINKINYJE RASITE

Informacijos apie kiekvieną iš 5 teminių sričių:

- **Svarbią pagrindinę informaciją** apie
 - konkrečią (-ias) **aplinkos problemą (-as)**;
 - **ES tikslus ir veiksmus** šioms problemoms spręsti;
- **Visų valstybių narių projektų pavyzdžius**, siekiant parodyti, kaip ES ir vietos iniciatyvos gali kartu sukurti tvaresnę ateitį.
- Būdus, **kaip visi galime prie to prisidėti** – pateikiamos diskusijų temos bei „Green Challenge“ iššūkių idėjos studentams.
- **Nuorodas, kuriose pateikiama daugiau informacijos** šiomis temomis.

KAIP NAUDOTIS PRIEMONIŲ RINKINIU

Pasirinkite vieną arba kelias kampanijos **tvarumo veiklos temines sritis** iš 5.

Aptarkite teminę (-es) sritį (-is), remdamiesi šiame pristatyme pateikta informacija.

Pasirinkite ekologiškus projektus iš pristatymo pabaigoje pateikto sąrašo, kad savo mokiniams akcentuotumėte, kaip vietos aplinkosaugos veiksmai gali pakeisti situaciją ir kaip ES stengiasi, jog šios tvarumo idėjos būtų įgyvendintos.

- **Aptarkite projektus**, susijusius su esamomis aplinkosaugos problemomis bei siūlomus ekologiškus sprendimus joms spręsti.
- Kartu su savo mokiniais **dalinkitės mintimis** apie **alternatyvias galimybes** piliečiams bei sprendimus priimantiems subjektams **spręsti atitinkamas, su aplinka susijusias problemas**.

Skatinkite mokinius **organizuoti „Green Challenge“ iššūkius** – veiklą, kuri skatina mokyklas ir bendruomenes rinktis tvaresnį gyvenimo būdo modelį.

PRIEMONIŲ RINKINYS

@EUinmyRegion — #dingdongEU

BENDROJI INFORMACIJA: ES VEIKSMAI SIEKIANT TVARUMO

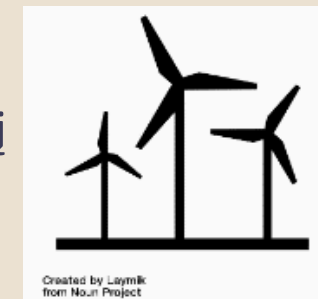

SIEKIME, KAD EUROPA VĖL TAPTŲ ŽALIA!

Europos vizija iki 2050 m.

- Pasiiekti nulinį šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo lygį
- Gerokai sumažinti atliekų kiekį
- Apsaugoti mūsų ekosistemas

Kad tai įgyvendintume, **privalome keisti savo gyvenimo, vartojimo bei gamybos įpročius.**
Kiekvienas turėtų prisidėti.

KAIP TO SIEKIAME?

ES PADEDA REGIONAMS BEI MIESTAMS ĮGYVENDINTI POKYČIUS

2021–2027 m. ES remia vietos „žaliuosius“ veiksmų planus, skirdama jiems daugiau kaip 100 mlrd. eurų. Pateikiami remiamų projektų idėjų pavyzdžiai:

- saulės energija maitinamos elektrinių dviračių stotelės;
- ekologiškas maistas mokyklų valgyklose;
- kova su į jūrą išmestomis šiukšlėmis;

...daugiau projektų idėjų pavyzdžių rasite pristatymo pabaigoje pateiktame sąrašė.

ES nepalaiko vietos veiklų, dėl kurių teršiama aplinka.

PENKIOS TVARUMO VEIKLOS TEMINĖS SRITYS KLASĖMS SIŪLOMI UŽSIĖMIMAI

@EUinmyRegion — #dingdongEU

TEMINĖ SRITIS NR. 1 – BŪSTAS / PASTATAI

KAS NEGERAI?

- Pastatų sektoriuje suvartojama **40 %** visos energijos ir generuojama 36 % visų CO2 dujų emisijų.
- **75 %** ES pastatų nėra efektyvūs energijos vartojimo požiūriu, tačiau šiuo metu kasmet renovuojama **mažiau nei 1 %** pastatų.
- Daugiau kaip 50 mln. ES namų ūkių patiria energijos nepriteklių – nėra galimybės naudotis energetikos paslaugomis dėl tokių veiksnių kaip mažos pajamos, didelės sąskaitos ir neefektyviai energiją vartojantys pastatai.

Šaltiniai: [Europos Komisija](#), [Europos žaliasis kursas](#) | [ES Energijos nepritekliaus observatorija](#)

@EUinmyRegion — #dingdongEU

TEMINĖ SRITIS NR. 1 – BŪSTAS / PASTATAI

KAIP ES SPRENDŽIA ŠIĄ PROBLEMĄ?

ES įsipareigojo gerokai sumažinti būstų suvartojamą energiją (kaip **Europos žaliojo kurso** plano dalis – tikslas pasiekti, kad iki 2050 m. Europa taptų pirmuoju pasaulyje neutralaus poveikio klimatui žemynu).

Ji remia

- **pastatų renovaciją**, kad mažintų jų suvartojamą energijos kiekį, būtų gaunamos mažesnės sąskaitos už suvartotą energiją, gerinama žmonių sveikata bei rūpinamasi jų gerove;
- **naują statybą pastatų, suvartojančių labai mažai energijos** arba **pagaminančių daugiau energijos nei suvartoja** (t. y. energiją taupantys, kitaip vadinami „pasyvūs“ pastatai).

Šaltiniai: [Europos Komisija](#), [Europos žaliojo kurso](#) | [ES Energijos nepritekliaus observatorija](#)

@EUinmyRegion — #dingdongEU

TEMINĖ SRITIS NR. 1 – BŪSTAS / PASTATAI

Operated by: "Energija@Mokykla"
ERDF Grant Project

PROJEKTO PAVYZDYS – „PAŽANGIOS ENERGIJOS SERGĖTOJAI“ PADEDA TAUPYTI ENERGIJĄ MOKYKLOSE

Šaltinis: ES Komisija / ©Energija@Mokykla; projekto aprašymą galima rasti [čia](#) kroatų, vokiečių, vengrų, italų, lenkų ir slovėnų kalbomis. Visų ES šalių projektų pavyzdžių sąrašai pateikti pristatymo pabaigoje.

READY FOR
THE GREEN
CHALLENGE!

@EUinmyRegion — #dingdongEU

TEMINĖ SRITIS NR. 1 – BŪSTAS / PASTATAI

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 1: Siekite, kad mokykla energiją vartotų efektyviai

Mokiniai gali tyrinėti savo mokyklų pastatų energijos vartojimo efektyvumą. Kokių veiksmų būtų galima imtis (trumpalaikiu, vidutinės trukmės ar ilgesniu laikotarpiu), siekiant sutaupyti energijos ir sumažinti taršą? Mažose grupelėse jie galėtų nustatyti problemines sritis bei ieškoti galimų sprendimų. Tuomet mokiniai, siekdami pokyčių, su išvadomis supažindina mokyklų vadovus.

TEMINĖ SRITIS NR. 1 – BŪSTAS / PASTATAI

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 2: Padėkite kitiems sumažinti energijos suvartojimą

Mokiniai gali siūlyti idėjas, kaip sumažinti kasdienį energijos vartojimą namuose ir mokykloje (pvz., radiatorių, nenaudojamų prietaisų atjungimas). Kiekvienas jų pateikia 10 geriausių patarimų (pvz., infografikas, plakatas, įrašas socialiniuose tinklalapiuose), siekiant atkreipti jaunų žmonių dėmesį. Tuomet mokiniai išbando patarimus praktiškai, pasitelkdami savo bendraamžius. Koks yra geriausias būdas įtikinti kitus imtis pokių?

TEMINĖ SRITIS NR. 1 – BŪSTAS / PASTATAI

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 3: Atraskite „pasyvų“ namą savo aplinkoje

Mokiniai gali ieškoti „pasyvių“ namų / pastatų savo regione ar šalyje bei domėtis ekologiška statyba. Kaip jis buvo pastatytas? Kokios medžiagos buvo naudojamos? Kokie kriterijai buvo taikomi? Jei įmanoma, mokiniai ima interviu iš ekologinių projektų statybininko / eksperto (asmeniškai arba virtualiai), kad kiek įmanoma daugiau sužinotų apie ekologinę statybą.

Mokiniai paruošia „pasyvaus“ namo pristatymą ar modelį (virtualų arba fizinį), kad palygintų šių pastatų ir standartinių pastatų projektavimo būdus. Kaip šiandien statomi pastatai, kad būtų energetiškai efektyvesni? Kokie yra šių būdų taikymo privalumai ir trūkumai (trumpalaikiai, vidutinės trukmės ir ilgalaikiai)? Jie aptaria ir dalijasi savo išvadomis su klasės draugais.

TEMINĖ SRITIS NR. 2 – GAMYBA / VARTOJIMAS

KAS NEGERAI?

- Pramonės sektoriuje išmetama **20 %** bendro ES išmetamųjų ŠESD kiekio.
- Tik **12 %** ES pramonės naudojamų medžiagų yra perdirbtos.
- Tik **40 %** visų buitinių atliekų ES yra pakartotinai naudojamos arba perdirbamos.
- Plastiko pakuočių atliekos yra pagrindinė problema, kadangi Europoje perdirbama **mažiau nei trečdalis** plastiko atliekų.
- Mados pramonė sukuria **10 % viso pasaulyje išmetamo CO2 kiekio** ir kasmet sunaudoja apie **1,5 trilijono litrų** vandens.

TEMINĖ SRITIS NR. 2 – GAMYBA / VARTOJIMAS

KAIP ES SPRENDŽIA ŠIĄ PROBLEMĄ?

ES įsipareigojo:

- padėti ES pramonei kurti **tvaresnius produktus ir procesus**;
- sumažinti išteklių naudojimą;
- skatinti taikyti **naujus verslo modelius**, grindžiamus prekių ir paslaugų nuoma;
- užtikrinti, kad iki **2030 m.** visos pakuotės ES būtų pakartotinai panaudojamos arba perdirbamos.

Šių veiksmų įgyvendinimas padės pasiekti tikslo, kad iki **2050 m.** Europa taptų pirmuoju pasaulyje neutralaus poveikio klimatui žemynu (pagal **Europos žaliojo kurso planą**).

READY FOR
THE GREEN
CHALLENGE!

Šaltiniai: [Europos Komisija; žaliasis kursas](#) | [Europos Komisija; Atliekos](#) | [Europos Parlamentas; Plastiko atliekos](#) | [Gamtos apžvalga; Greitosios mados poveikis aplinkai](#)

@EUinmyRegion — #dingdongEU

TEMINĖ SRITIS NR. 2 – GAMYBA / VARTOJIMAS

PROJEKTO PAVYZDYS: „L’OUVROIR“ – ŽIEDINĖS EKONOMIKOS SKATINIMAS

TEMINĖ SRITIS NR. 2 – GAMYBA / VARTOJIMAS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 1: Sužinokite apie greitosios mados daromą žalą

Mokiniai sužino apie drabužio gamybos poveikį aplinkai. Veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti: Išmetamas CO2 kiekis, sunaudoto vandens kiekis, žaliavos, pakavimas, transportavimas. Kaip neatsilikti nuo kasdien besikeičiančių tendencijų?

Mokiniam keliami iššūkiai apsirengti ypatingam renginiui (pvz., mokyklos koncertui, naujų metų vakarėliui) laikantis tvarios mados principo – drabužius skolintis, pasisiūti, išsinuomoti, pirkti „iš antrų rankų“ ir naudotis kūrybinio perdirbimo paslaugomis. Jie įsiamžina nuotraukose dėvint „naujus“ drabužius ir skelbia įrašus tinklaraščiuose, kad paskatintų kitus prisidėti prie tvarios mados kūrimo.

TEMINĖ SRITIS NR. 2 – GAMYBA / VARTOJIMAS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 2: Stiprinkite žiedinės ekonomikos modelį

Mokiniai gali tirti žiedinės ekonomikos koncepciją ir kaip produktai gaminami, kad juos būtų galima dar kartą panaudoti ir perdirbti. Jie sudaro ir pateikia artimoje aplinkoje esančių ekologiškų įmonių ir paslaugų (pvz., drabužių nuoma, pakartotinio papildymo parduotuvės, taisymo kavinės ir kt.) sąrašus. Skatinkite juos šiuos sąrašus populiarinti mokykloje ir socialiniuose tinklalapiuose, taip remiant žiedinės ekonomikos modelį!

TEMINĖ SRITIS NR. 2 – GAMYBA / VARTOJIMAS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 3: Pikelkite senus daiktus antram gyvenimui pasitelkiant kūrybinį perdirbimą

Mokiniai gali surasti seną drabužį ar nebenaudojamą daiktą savo namuose, kad galėtų juos kūrybiškai perdirbti bei dar kartą panaudoti. Pirma, jie semiasi idėjų apie įvairių rūšių priemones bei metodus (pvz., iš „YouTube“ vaizdo įrašų), kuriais galima naudotis, bei kviečia pasidalinti geriausiomis kūrybinio perdirbimo idėjomis. Be to, siekiant prikelti daiktą antram gyvenimui, jie dirba individualiai arba mažose grupėse ir kartu išbando savo įgūdžius. Mokiniai įamžina „prieš“ ir „po“ nuotraukas ar nufilmuoja vaizdo įrašus, siekiant parodyti pokyčius.

TEMINĖ SRITIS NR. 3 – GAMTOS IŠSAUGOJIMAS

KAS NEGERAI?

- Pusė viso pasaulio bendrojo vidaus produkto (BVP), **40 trilijonų eurų**, priklauso nuo gamtos.
- Tik **23 %** rūšių ir **16 %** natūralių buveinių yra geros būklės.
- **1 milijonui** rūšių gresia išnykimas.
- Nuo 1990 m. Europoje paplitusių paukščių populiacija sumažėjo **12 %**.
- Nuo 1992 m. miestų teritorijos išaugo **daugiau nei dvigubai**.

TEMINĖ SRITIS NR. 3 – GAMTOS IŠSAUGOJIMAS

KAIP ES SPRENDŽIA ŠIĄ PROBLEMĄ?

ES iki 2030 m. įsipareigojo apsaugoti bei atkurti nualintas ekosistemas, taip pat:

- steigti naujas saugomas teritorijas, kurių plotai sudarytų bent **30 %** sausumos ir **30 %** jūros ploto ([„Natura 2000“ tinklas](#));
- atkurti sąlygas laisvai tekėti bent **25 000 km** upių;
- pasodinti **3 milijardus** medžių.

Šių veiksmų įgyvendinimas padės pasiekti tikslo, kad iki **2050 m.** Europa taptų pirmuoju pasaulyje neutralaus poveikio klimatui žemynu (pagal **Europos žaliojo kurso** planą).

READY FOR
THE GREEN
CHALLENGE!

Šaltiniai: [Europos Komisija](#); [Biologinės įvairovės strategija](#) | [Europos aplinkos agentūra](#) | [Jungtinės Tautos](#); [Darna vystymosi tikslai](#)

@EUinmyRegion — #dingdongEU

TEMINĖ SRITIS NR. 3 – GAMTOS IŠSAUGOJIMAS

PROJEKTO PAVYZDYS: ES IR VIETOS GYVENTOJŲ GRUPĖS KOVA SU Į JŪRĄ IŠMETAMOMIS ŠIUKŠLĖMIS

Sustabdykime tai!

Šaltinis: „Interreg Balkan-Mediterranean Meltemi“; projekto informaciją anglų kalba galima rasti [čia](#).
Visų ES šalių projektų pavyzdžių sąrašai pateikti pristatymo pabaigoje.

 @EUinmyRegion — #dingdongEU

TEMINĖ SRITIS NR. 3 – GAMTOS IŠSAUGOJIMAS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 1: Prižiūrėkite vietos žaliąją erdvę

Mokiniai gali organizuoti atliekų surinkimo maršrutą žaliojoje erdvėje, laikydamiesi atitinkamų saugumo reikalavimų, siekiant užkirsti kelią COVID-19 plitimui. Paprašykite jų atkreipti dėmesį į surinktų atliekų rūšis bei išsiaiškinti, per kiek laiko jos suyra. Remdamiesi šia informacija, mokiniai gali sukurti informavimo ir žiniasklaidos kampaniją, siekiant motyvuoti žmones keisti savo elgesį.

TEMINĖ SRITIS NR. 3 – GAMTOS IŠSAUGOJIMAS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 2: Kurkite mokyklos žaliąsias erdves

Mokiniai domisi, kaip skatinti biologinę įvairovę ir užtikrinti, kad mokyklą suptų žalesnė aplinka. Ar yra žalioji erdvė, kurią būtų galima paversti laukine pieva? Ar įmanoma taikant paprastas priemones (pvz., vabzdžių namai, paukščių nameliai ir lesyklos, šikšnosparnių buveinės) skatinti biologinę įvairovę? Mokiniai, vadovaudamiesi savo idėjomis, parengia veiksmų planą gamtos išsaugojimui bei jį pateikia mokyklos vadovams. Tuomet sudaro darbuotojų bei mokinių darbo grupę, kad šias idėjas įgyvendintų.

TEMINĖ SRITIS NR. 3 – GAMTOS IŠSAUGOJIMAS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 3: Tapkite ekologinio turizmo šalininku

Kur yra jūsų artimiausia „[Natura 2000](#)“ teritorija? Mokiniai ieško informacijos apie „Natura 2000“ saugomų teritorijų tinklą ir tiria siekiamus tikslus. Kaip ši teritorija padeda apsaugoti vietos biologinę įvairovę? Kiek žmonių kasmet apsilanko šioje vietoje? Kuo ekologinis turizmas skiriasi nuo tradicinio turizmo?

Kiekvienas mokinys užrašo savo mintis apie tai, kaip prisidėti prie ekologinio turizmo. Jie dalijasi idėjomis internete ir organizuoja susitikimą (fizinį ar virtualų) „Natura 2000“ teritorijoje, kad galėtų jas praktiškai įgyvendinti.

TEMINĖ SRITIS NR. 4 – MOBILUMAS / KELIONĖS

KAS NEGERAI?

- Transporto sektorius sudaro **ketvirtadalį** viso Europos išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio bei toliau auga.
- Kelių transportas (automobiliai, autobusai, krovininis transportas) išmeta **daugiau kaip 70 %** visų transporto sektoriaus išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų.
- Transporto priemonių išmetamieji teršalai taip pat yra pagrindinė **oro taršos** miestuose priežastis.

TEMINĖ SRITIS NR. 4 – MOBILUMAS / KELIONĖS

KAIP ES SPRENDŽIA ŠIĄ PROBLEMĄ?

- **Tvaresnių transporto rūšių naudojimas** (pvz., traukinių, tramvajų, dviračių, elektromobilių) naudojimas padeda sumažinti išmetamų teršalų kiekį ir pagerinti oro kokybę.
- ES įsipareigojo iki **2050** m. transporto sektoriaus išmetamą ŠESD kiekį sumažinti **90 %** (kaip **Europos žaliojo kurso** plano dalis – tikslas pasiekti, kad iki 2050 m. Europa taptų pirmuoju pasaulyje neutralaus poveikio klimatui žemynu).

Šaltinis: [Europos Komisija; Europos žaliasis kursas](#)

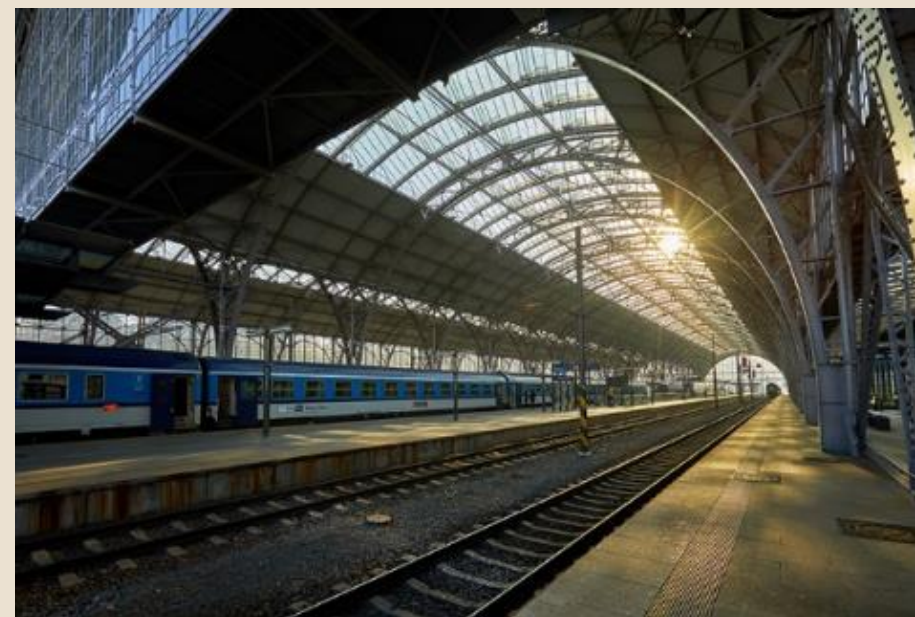

TEMINĖ SRITIS NR. 4 – MOBILUMAS / KELIONĖS

Created by Lene
from House Project

PROJEKTŲ PAVYZDŽIAI: NAUJI DVIRAČIŲ TAKAI IR ATNAUJINTA TRAUKINIŲ STOTIS ČEKIJOJE

Šaltinis: ES Komisija / © Čekijos regioninės plėtros ministerija; projekto informaciją čekų ir anglų kalbomis galima rasti [čia](#) (dviračių takai) ir [čia](#) (traukinių stotis). Visų ES šalių projektų pavyzdžių sąrašai pateikti pristatymo pabaigoje.

@EUinmyRegion — #dingdongEU

TEMINĖ SRITIS NR. 4 – MOBILUMAS / KELIONĖS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 1: Sumažinkite keliavimą automobiliu

Ar mokiniai gali sumažinti savaitines keliones automobiliu ir naudotis tvaresnio transporto modeliais, pvz., vykti ne asmeniniu automobiliu, važiuoti viešuoju transportu, dviračiu, elektriniu paspirtuku, eiti pėsčiomis ir panašiai? Mokiniai galėtų pasidalinti savo ekologiškais keliavimo būdais vaizdo tinklaraščiuose, taip pat įvertinti tvaresnio transporto modelius bei pasidalinti asmenine patirtimi socialinėje medijoje, naudojant kampanijos saitąžodį.

TEMINĖ SRITIS NR. 4 – MOBILUMAS / KELIONĖS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 2: Sumažinkite savo anglies dvideginio pėdsaką

Mokiniai pirmiausia apskaičiuoja savo ir (arba) savo šeimos anglies dvideginio pėdsaką naudodami internetinį skaičiuotuvą (pvz., www.carbonfootprint.com/calculator.aspx) ir palygina savo ir klasės draugų rezultatus. Tuomet kiekvienas išsikeliatikslą bei nustato laikotarpį, per kurį siektų sumažinti savo anglies dvideginio pėdsaką. Mokiniai stebi savo progresą (pvz., filmuojant vaizdo dienoraštį) ir iššūkio pabaigoje pateikia klasei ataskaitą.

TEMINĖ SRITIS NR. 4 – MOBILUMAS / KELIONĖS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 3: Keliaukite po pasaulį tausodami aplinką

Mokiniai gali planuoti būsimas arba įsivaizduojamas keliones naudojant tvaraus transporto modelius.

- Mokiniai renka informaciją apie savo regiono lankytinas vietas pagal asmeninį susidomėjimą (kultūra, sportas, kulinarija, gamta) ir planuoja kelionę naudojantis tvariu transportu.
- Jei mokiniams būtų duoti traukinių bilietai, su kuriais galima keliauti po Europą, kur jie vyktų ir kodėl? Koks yra didžiausias atstumas, kurį galima pasiekti keliaujant tvariu transportu? Kuri kelionė paliktų mažiausią anglies dvideginio pėdsaką?

Mokiniai klasei pristato savo ekologišką kelionę (pvz., pateikiant žemėlapius, anglies dvideginio pėdsako skaičiavimus, tinklaraščio įrašus, straipsnius), tuomet balsuoja ir renka iššūkio nugalėtojus.

TEMINĖ SRITIS NR. 5 – MAISTO VARTOJIMAS

KAS NEGERAI?

- Žemės ūkio sektorius sudaro **10 %** viso ES išmetamo ŠESD kiekio (dėl, pvz., gyvulininkystės, žemės ūkio paskirties žemės, trąšų).
- Dirvožemis yra be galo reikšmingas ir neatsinaujinantis išteklius, iš kurio tiesiogiai ar netiesiogiai yra kilę **95 % mūsų maisto**, tačiau šiuo metu vyksta dirvožemio degradacija.
- Kasmet ES išmetama **88 milijonų tonų maisto**, o su tuo susijusios išlaidos kasmet siekia **143 milijardus eurų**.
- 2017 m. fiksuota, jog **1 iš 5 mirčių** ES sukėlė nesveika mityba.

TEMINĖ SRITIS NR. 5 – MAISTO VARTOJIMAS

KAIP ES SPRENDŽIA ŠIĄ PROBLEMĄ?

ES iki 2030 m. įsipareigojo įgyvendinti išsikeltus tikslus, į kuriuos įeina:

- sumažinti trąšų naudojimą bent **20 %**;
- sumažinti kenksmingų pesticidų, kurie teršia dirvožemį, vandenį ir orą, naudojimą **50 %**;
- siekti, kad **25 %** žemės ūkio paskirties žemės būtų naudojama ekologiškai ūkininkystei;
- sumažinti maisto atliekų kiekį **50 %**.

Šių veiksmų įgyvendinimas padės pasiekti tikslo, jog iki **2050 m.** Europa taptų pirmuoju pasaulyje neutralaus poveikio klimatui žemynu (pagal **Europos žaliojo kurso** planą).

Šaltiniai: [Europos Komisija; Europos žaliasis kursas](#) | [Europos aplinkos agentūra](#) | [Europos Komisija; Maisto atliekos](#)

@EUinmyRegion — #dingdongEU

TEMINĖ SRITIS NR. 5 – MAISTO VARTOJIMAS

PROJEKTO PAVYZDYS: ŪKININKAVIMAS MIESTE PADEDA UŽTIKRINTI, KAD TVARIŲ MAISTO PRODUKTŲ GALĖTŲ ĮSIGYTI VISI BRIUSELIO GYVENTOJAI

TEMINĖ SRITIS NR. 5 – MAISTO VARTOJIMAS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 1: Prisdėkime prie tvarios maisto gamybos

Mokiniai gali ruošti patiekalus naudojant vietinius, sezoninius, tvariai užaugintus maisto produktus. Pasikvieskite vietos virėjus, kurie pravestų maisto gaminimo pamoką (fiziškai ar virtualiai). Jei įmanoma, naudokite vietinius produktus, pažymėtus [ES maisto produkty kokybės ženklų](#). Mokiniai sukuria elektronines receptų knygas, kuriomis galės dalintis su šeimos nariais ir draugais.

TEMINĖ SRITIS NR. 5 – MAISTO VARTOJIMAS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 2: Rinkitės ekologiškus pietus

Mokiniai domisi, kiek anglies dvideginio išskiriama gaminant jų pietus. Jie savaitę stebi, ką valgo pietums ir kokios atliekos dėl to susidaro. Kitą savaitę jie renkasi ekologišką produkciją, t. y., vartoja tik vietinį / vegetarišką maistą ir maisto produktus, kurie nesukuria jokių atliekų, taip pat nenaudoja maisto iš plastiko pakuočių ar plastikinių stalo įrankių. Mokiniai pasidalina patirtimi su bendraklasiais. Be to, jie kartu rengia nuotaikingą žiniasklaidos kampaniją, kuria įtikintų likusią mokyklos bendruomenę atsisakyti daug anglies dvideginio išskiriančios gamybos produktų, sumuštinių, supakuotų į plastiko pakuotes bei greito maisto.

TEMINĖ SRITIS NR. 5 – MAISTO VARTOJIMAS

KAIP MOKINIAI GALI SPRĘSTI ŠIĄ PROBLEMĄ?

Iššūkis Nr. 3: Apskaičiuokite ekologines sąnaudas

Mokiniai apsilanko ūkininkų turguje ar ūkio parduotuvėje, siekiant sužinoti apie vietoje pagamintų maisto produktų teikiamą naudą, lyginant su produktais, kurie buvo transportuojami šimtus tūkstančių kilometrų, kad pasiektų prekybos centrų lentynas. Taip pat jie gali palyginti vietoje išaugintos produkcijos (pvz., obuolių, braškių) bei iš kitos šalies importuojamų produktų poveikį aplinkai.

Kokie yra kiti svarbūs veiksniai apskaičiuojant mūsų valgomo maisto anglies pėdsaką? Ką galvojate apie maisto produktus, dėl kurių kertami miškai, vyksta biologinės įvairovės nykimas ar vietos bendruomenių išnaudojimas priverstiniam darbui užsienyje?

Mokiniai pateikia atsakymų į dažnai užduodamus klausimus (DUK) sąrašą ar tinklalapį, kad padėtų vartotojams apsipirkimo metu priimti pagrįstus sprendimus. Jie aptaria DUK su šeima ar draugais. Ar tai padeda juos įtikinti keisti įpročius?

NAUDINGI ŠALTINIAI

[Europos žaliasis kursas](#)

[Europos aplinkos agentūra](#)

[Jauni žmonės ir klimatas](#)

[Jūsų šalies ar regiono sanglaudos politikos projektai](#)

[Daugiau duomenų apie ES sanglaudos politikai panaudotas lėšas](#)

[Šaltiniai mokytojams](#)

PROJEKTŲ PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAS

Šalis	Teminė sritis	Projekto pavadinimas	Trumpas aprašymas	Daugiau informacijos pateikiama:
Austrija	Maistas	Austrijos ir Vokietijos bendrovės vykdo augalinių maisto produktų gamybą	Per dažnas mėsos vartojimas prisideda prie klimato kaitos ir daugelio sveikatos problemų. Šiame projekte verslininkai bei mokslo darbuotojai bando atrasti natūralių, augalinės kilmės mėsos pakaitalų.	DE EN
Belgija	Gamyba / vartojimas	Neįgaliesiems siūlomos darbo vietos, susijusios su tvaria prekyba	Šiuo projektu remiamos žaliosios darbo vietos neįgaliesiems, pvz., taisymo ir perdirbimo paslaugų sektoriuje.	FR , NL EN
Bulgarija	Mobilumas / kelionės	Žmonių judrumui pritaikyti miestai siūlo švaresnes, saugesnes erdves	Šis projektas padeda 10 Dunojaus regiono miestų mažinti išmetamųjų teršalų kiekį, akustinę taršą, gatvių perpildymą, taip gerinant sąlygas pėstiesiems. Žmonių judrumui pritaikyti miestai yra gyvesni, saugesni bei sveikesni.	BG CZ , DE , EN , HR , HU , RO , SI , SK
Kroatija	Būstas / pastatai	Sutaupytos energijos kiekis atlikus pradinės mokyklos renovaciją	Po plataus masto renovacijos Nikola Tesla pradinėje mokykloje Rijekos mieste, šildymui dabar sunaudojama perpus mažiau energijos nei anksčiau.	HR EN
Kipras	Gamtos apsauga	Išlaikyti švarius vandenynus	Vietos valdžia, mokyklos ir bendruomenės Graikijoje, Kipre, Albanijoje ir Bulgarijoje ėmėsi bendrų veiksmų, kovojant su jūrų tarša. Jie paplūdimyje rinko šiukšles ir aptarė atliekų mažinimo vietos lygmeniu strategijas.	EL EN

PROJEKTŲ PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAS

Šalis	Teminė sritis	Projekto pavadinimas	Trumpas aprašymas	Daugiau informacijos pateikiama:
Čekijos Respublika	Mobilumas / kelionės	Naujas dviračių takas Čekijos šiaurės vakaruose	Siekiant užtikrinti, kad piliečiai galėtų saugiai važiuoti dviračiu į darbą ar mokyklą, bendruomenės Čekijos Respublikos šiaurės vakaruose dėka šalia judraus greitkelio įrengtas dviračių takas.	CZ EN
Danija	Būstas / pastatai	Danijos sala atgaivina aplinką	Samsės energetikos akademijoje lankytojai gali sužinoti apie atsinaujinančios energijos potencialą. Samsės energetikos akademija yra Danijos „atsinaujinančios energijos sala“, kurios didžioji dalis sunaudojamos energijos gaunama iš atsinaujinančių energijos išteklių.	DA EN , DE , FR
Estija	Mobilumas / kelionės	Tartu dalijimosi dviračiais programa	Tartu turi naują dalijimosi dviračiais schemą, kuri leidžia gyventojams lengviau judėti bei keisti keliavimo įpročius mieste, t. y. be mašinos ir emisijų. Tai didžiausias dviračių dalijimosi tinklas Baltijos regione.	EE EN
Suomija	Gamtos apsauga	Kova su į Baltijos jūrą išmestomis plastiko atliekomis	Norėdami užkirsti kelią taršos patekimui į jūros aplinką ar ją mažinti, turime suprasti išmetamų šiukšlių poveikį ir jų atsiradimą. Todėl projekto partneriai iš Suomijos, Švedijos ir Latvijos tyrinėjo, kaip plastiko atliekos iš miesto teritorijų patenka į Baltijos jūrą.	FI EE , EN , SE , LV

PROJEKTŲ PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAS

Šalis	Teminė sritis	Projekto pavadinimas	Trumpas aprašymas	Daugiau informacijos pateikiama:
Prancūzija	Maistas	Prancūzija ir JK priima „Cool Food Challenge“ iššūkį	Per projektą sukurta taikomoji programa, kuri leidžia naudotojams stebėti jų vartojamo maisto poveikį aplinkai ir skatina rinktis tvaresnius maisto produktus.	FI EN
Vokietija	Gamyba / vartojimas	Dykvietės pavertimas dinamiška viešąja erdve	Projekto dėka senas krovinių terminalas bei krovinių perkrovimo stotis Leipcige tapo tinkamomis gyventi erdvėmis. Dabar ji suteikia galimybių vietos verslo sektoriui ir iniciatyvoms, taip pat sveiką aplinką užsiėmimams lauke.	DE EN
Graikija	Būstas / pastatai	Graikija ir Šiaurės Makedonija suvienijo jėgas bendram tikslui, kuriuo siekiama taupyti energiją	Tarpvalstybinis projektas subūrė Graikijos ir Šiaurės Makedonijos Respublikos vietos valdžios institucijas, bendroves ir mokyklas, jog būtų pagerintas viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumas. Projektas taip pat plačiau informuoja vietos gyventojus ir organizacijas apie energijos vartojimą ir aplinkos apsaugą.	EL EN
Vengrija	Gamtos apsauga	Žaliųjų erdvių mieste kūrimo skatinimas	Darbas kartu su bendruomenių grupėmis, gyventojais ir vietos valdžios institucijomis padėjo atgaivinti apleistas teritorijas ir padidinti žaliųjų erdvių mieste lankomumą.	HU CZ , DE , EN , HR , IT , PL , SI

PROJEKTŲ PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAS

Šalis	Teminė sritis	Projekto pavadinimas	Trumpas aprašymas	Daugiau informacijos pateikiama:
Airija	Gamyba / vartojimas	Žvejybos įrankių atliekos tampa verslo galimybėmis	Šio projekto dėka tvarkoma aplinka ir tuo pačiu padedama vietos mažoms ir vidutinėms bendrovėms atliekų panaudojimą paversti naujomis galimybėmis. Partneriai iš Airijos, JK ir Norvegijos kartu analizavo, kaip galima kurti drabužius ir statybines medžiagas panaudojant į jūrą išmestus žvejybos įrankius, o vėliau gaminius parduoti pažymint juos ekologiniu ženklu.	EN
Italija	Maistas	Tvarios mitybos principai mokyklų valgyklose	Siekiant apsaugoti žmonių sveikatą bei aplinką, „BioCanteens Transfer Network“ rūpinasi, kad mokykloje maistas būtų ruošiamas iš vietoje išaugintų, ekologinių maisto produktų.	IT , BG , EL , EN , FR , PT , RO
Latvija	Gamtos apsauga	Estija ir Latvija suvienijo jėgas bendram tikslui, kuriuo siekiama apsaugoti pakrantes	Šiuo projektu siekiama apsaugoti jūrų aplinką geriau koordinuojant Latvijos ir Estijos gelbėjimo tarnybų veiklą bei tobulinant įrangą bei infrastruktūrą. Abi šalys gali greitai reaguoti į naftos išsiliejimą ar kitas grėsmes, taip sumažindamos neigiamą poveikį jūrų gyvūnams ir ekosistemoms.	LV , EE , EN
Lietuva	Gamyba / vartojimas	„Cannamella“: Kai mylima veikla tampa mylimu verslu	Jauna verslininkė, pasinaudojusi ES parama, sukūrė natūralios, ekologiniu požiūriu atsakingos, rankų darbo karamelės prekės ženklą „Cannamella“.	LT , EN

PROJEKTŲ PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAS

Šalis	Teminė sritis	Projekto pavadinimas	Trumpas aprašymas	Daugiau informacijos pateikiama:
Liuksemburgas	Būstas / pastatai	Statybos bei griovimo atliekų panaudojimo galimybės	Ar kada pagalvojote, kas atsitinka su visomis atliekomis, kai pastatomas ar nugriaunamas pastatas? Tai yra labai svarbus aplinkosaugos klausimas, nes betonas turi dideli anglies dvideginio pėdsaką. Todėl šiame projekte nagrinėjami statybos ir griovimo atliekų perdirbimo būdai.	DE FR EN
Malta	Gamyba / vartojimas	Nauja nuotekų valymo infrastruktūra Maltoje	Projekto metu pastatytas naujas nuotekų valymo įrenginys, kuris prijungtas prie esamos nuotekų sistemos. Įrengtas 500 000 gyventojų skirtas nuotekų apdorojimo įrenginys, kuris užkerta kelią pavojingų medžiagų išmetimui į aplinką.	MT EN
Nyderlandai	Mobilumas / kelionės	Olandijoje pagamintas novatoriškas saulės energija varomas automobilis	Buvę Eindhoveno universiteto studentai sukūrė saulės energija varomą automobilį, kuris sulaukė pasaulinio susidomėjimo. Jų atradimai padėjo pamatą mažiau aplinką teršiančio transporto idėjoms.	NL EN
Lenkija	Maistas	Maisto švaistymo mažinimas	Projektas suteikia idėjas, kaip maisto perteklių naujai paruošti vartojimui bei didina informuotumą apie tai, kaip išvengti maisto švaistymo. Kaip „Food Waste Hackathon“ interaktyvaus renginio dalį, projekto partneriai kviečia taikomųjų programų kūrėjus bei IT entuziastus kurti naujas idėjas, kurios padėtų žmonėms sumažinti maisto švaistymą.	PL CZ , DE , EN , IT

PROJEKTŲ PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAS

Šalis	Teminė sritis	Projekto pavadinimas	Trumpas aprašymas	Daugiau informacijos pateikiama:
Portugalija	Gamtos apsauga	Jūrų augalijos ir gyvūnijos apsauga „Ria de Aveiro“ pakrantės lagūnoje	Okeanologai, gamtosaugininkai ir gelbėjimo tarnybos susivienijo, kad apsaugotų jūros aplinką „Ria de Aveiro“ pakrantės lagūnoje. Pavyzdžiui, jie gelbėja gyvūnus, nukentėjusius išsiliejus naftai.	PT EN
Rumunija	Maistas	Mieste vykdoma žemės ūkio veikla skatina socialinę įtrauktį	Projektas skatina ūkininkavimą mieste, siekiant įtraukti piliečius į tvarų vietos vystymąsi. Asmenys, kuriems kyla atskirties pavojus, pvz., vargingai gyvenantys žmonės, bedarbiai, benamiai, romai, pagyvenę žmonės, moterys ir jaunimas, turi teisę dalyvauti vietos sprendimų priėmimo procese ir prisidėti prie to, kad bendruomenė taptų geresne vieta gyventi.	RO BG , CZ , DE , EN , HU , SK , SI
Slovakija	Maistas	Bitininkystės sugrąžinimas į kaimo gyvenimo kasdienybę	Bitės yra gyvybiškai svarbios biologinei įvairovei ir žemės ūkio gamybai, tačiau jų skaičius mažėja. Šio projekto tikslas nukreipti tendencijas kita linkme, pagal kurias būtų statomi aviliai, steigiami bitininkystės muziejai, keičiamos švietimo struktūros bei bičių produktų perdirbimo technologijos.	SK EN , FR , HU
Slovėnija	Būstas / pastatai	„Pažangios energijos sergėtojai“ mokykloje	Projekte dalyvaujantys mokiniai tampa „pažangios energijos sergėtojais“, skatinančiais efektyvaus energijos vartojimo įpročius.	SI DE , EN , HR , IT , HU , PL

PROJEKTŲ PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAS

Šalis	Teminė sritis	Projekto pavadinimas	Trumpas aprašymas	Daugiau informacijos pateikiama:
Ispanija	Mobilumas / kelionės	Energijos taupymas geležinkelio ir autobusų stotyse	Šio projekto dėka geležinkelio ir autobusų stotys tapo labiau aplinką tausojančia vieta, pavyzdžiui, naudojant saulės baterijas ir apšvietimą, kuriam reikia mažiau energijos. Pinigai, kuriuos transporto bendrovės sutaupė dėl mažesnių sąskaitų už energiją, buvo panaudoti įrengiant patrauklesnę stoties aplinką, kuri bus patogesnė keleiviams.	ES EN
Švedija	Gamtos apsauga	Poliarinių lapių išsaugojimas šiaurės Skandinavijoje	Projekto metu skatinama dėti daugiau pastangų, siekiant išsaugoti nykstančią poliarinių lapių rūšį Skandinavijoje. Šiam tikslui pasiekti buvo sukurtas tarpvalstybinis Norvegijos, Švedijos ir Suomijos valdžios institucijų ir mokslo tiriamųjų institucijų tinklas.	SE EN , FI

DING DONG

**READY FOR
THE GREEN
CHALLENGE!**

@EUinmyRegion — #dingdongEU

